

Witzze Poenas. &c. Sed praeter haec etiam secundae Manus *Notata* tot Glossematibus scatet pretiosus *Codex*, ut *Glossaria* nostra *Theotisca* non parum inde ditari possent.

VI. f. 31.

XCIX.

834 Codex chartaceus lat. hisp. Sec. XVI. Folior. 158. 8. complectitur: I. *Bartholomaei de Valverde et Gandia Villenatis Castellani* S. T. D. et Imp. *Caroli V.* Regisque *Philippi II.* Sacellani *Praefationem* Commentariorum suorum in *Cantica Canticorum*, quam ita inscribit: *Inuictissime Imperator, Domine Clementiss.* Inter praecleara *Diuinae Legis* monumenta *Dominum* aliquando *Israe- litis* praecepisse legimus: *Non apparebis in conspectu meo vacuus. Ea est causa, quod exiguam quandam alterius e nostris lucubrationibus particulam, quoniam maiora non possumus, Tibi offerimus; ex his enim Tua Maiestas intelliget, qualia futura sint, quae suo honorificentissimo Priuilegio communiuerit, et cuiusmodi rebus otium vitae nostrae consumamus. Quae si haecenus euulgata non sunt, non voluntati, sed fortunae nostrae tribuendum. Vtramque, Imperator optime, habes in Tua potestate, cuius clementiae mea omnia commendo. T. Caesar. Maieft. humill. Sacell. B. Valv.* Ex his conficitur gemino Operi tunc insudasse *Nostrium*, alteri, nempe *Expositioni Cantici Cant.* alteri vero fortasse *Libris Σπουδασμάτων* XXX.

quos illum ad annum 1589. paratos habuisse testatur *Nic. Antonius Bibl. Hisp. nov. T. I.* utriusq. Edit. Neutrum tamen lucem vidit, quamvis *Commentarii*, ut audivimus, jam *Caesaris* autoritate muniti forent. Quo referre licet, quod *Autor* de fortuna sua queratur. Neque adeo ex *Antonio cit.* liquet, utrum geminum istud *Opus* etiamnum superfit. Itaque alterius *Praefatio*, ut *Tabula e naufragio*, in portum *Bibliothecae* nostrae enavit. Inscribitur vero ea: *Praefatio Bartolomei Valverde, ex suis Commentarijs in Cantica Cantic.* et incipit: *Quae res in suo genere praeclarae sunt et eximiae, eas Diuini Scriptores, iuxta Hebraeae Linguae proprietatem, eiusdem vocis explicant geminatione, cuius alteram partem Paternus, Nominandi casus obtineat alteram.* Istud porro exemplis: *Coeli Coelorum, Sancta Sanctorum, Sabbata Sabbatorum, Vanitas Vanitatum*, confirmatur. Agitur deinceps de *Causa*, cur *Salomon* Titulum hunc sacro suo *Bucolico* praefixerit, de aliis ejus *Operibus*, de *sacrae Poeseos* *Biblicae* *Monumentis* generatim, cur *Canticis Cantic.* *Autor* solum *Salomonis* nomen absque addito *Filii David*, aut *Regis Israel* aut *Jerusalem* adscripserit, illum duas *Philosophiae* partes, quarum altera in *vitae institutione*, altera in *explicanda Natura* versatur, *Proverbiis* et *Ecclesiaste* fuisse complexum, μετα τα Φυσικα vero, nobilissimam *Philosophiae* portionem, *Epithalamio* suo refer-
vasse,

vasse, vetustissimum illum esse *Επι-
θαλαμιογραφον*. Demum de Diffi-
cultate hujus Epithalamii, de In-
terpretibus Moralia tantum et
Anagogica festatis, deque sensu
Literae parum sollicitis agitur,
ubi inter alia: *Primus Origenes*
— *duabus*, *Hieronymus vero qua-*
tuor editis Homilijs vix ultra se-
cundum caput processerunt, *Bern-*
hardus octoginta Concionibus ne ter-
tium attigit, *Nyssenus in medio*
constitit, *Beda illorum vestigijs*
progressus haeret in Anagogijs.
Tractatio de Forma et Autorita-
te *Cantici Cant.* Praefationem
hanc solide et copiose eruditam,
quaeque Commentarii ipsius desi-
derium acuat, terminat, cujus
scriptae tempus ex ultimis ver-
bis liquet; ait enim Autor *Can-*
ticorum Librum inter Canonicas
Scripturas habendum, *nuper re-*
ferente sancta Synodo, videlicet
Tridentina.

II. fol. 66. *Vocablos Castella-*
nos, cuya origen es de las Lenguas
Griega, Latina, Hebrea, Cal-
dea, Arauiga. Deduzidos por el
mesmo Autor. Etymologicon istud
confirmat *Την Πολυγλωττιαν His-*
pani nostri. Nihil de eo *Nic.*
Antonius, nec nuperi *Bibliothecae*
ejus restauratores. Neque ejus
mentionem in *Bernardi Aldrete*
Origen y Principio de la Lengua
Castell. aut in *Sebast. Covarruvias*
Tesoro de la Lengua Cast. aut in
Reg. *Academiae Matrit.* *Diccio-*
nario fieri memini, quibus tamen
omnibus antiquitate praestat. Prae-
misit vero Autor eruditam de ne-
cessitate et ratione Studii etymo-

logici *Commentationem*, quae in-
cipit: *En las Etymologias de los*
vocablos Castellanos, pues se sabe
la confusion, que hay en todas
las Lenguas desde la torre de Ba-
bilon hasta aora, quando en la pro-
pria materna no se balla la Ori-
gen, a se de acudir a la Lengua,
que ultimamente se estendio per
Hespanna por la nacion, que la su-
geto, com o la Arauiga. Si alli
salta, a la Latina, que traxeron
los Romanos, quando la sujeta-
ron, o Griega, pues hay fundacio-
nes y antiguallas de Griegos por
toda Hespanna. Et interposita nar-
ratiuncula de Saxo *Matriti* reper-
to cum insculpto Dracone, quem
ad *Epaminondam* ex *Pausania* re-
ferendum censet, prosequitur:
Pues non ballandose la Etymolo-
gia del vocablo Castellano en la
Arauiga, Latina, ni Griega, lo
seguro y cierto es, acudir a la fuen-
te y madre de todas las Lenguas,
que es la Hebrea mayormente ha-
uiendo dexado los Judios en He-
spanna vocablos infinitos, como pa-
recera despues. Subdit ingeniose:
Y como el otro dixo a Cesar, por
no consentarle vn vocablo de qui el
mucho vsaua: Ciuitatem dare po-
tes, Verba dare non potes, Cae-
sar! assi tambien aunque los Reyes
Catholicos echaron los Judios de
Hespanna, non pudieron desarray-
gar muchos vocablos, que ellos ha-
uian introduzido. Plenius dixisset
Noster, si vel omissa *Latina*, cu-
jus alioqui filiam esse *Hispanicam*,
nemo est, qui nesciat, ad *Gotbi-*
cam linguam etiam ablegasset *De-*
riuationum inquisitores, id, quod

deinceps fecit *Aldretus cit. L. III. c. 14.* At ille innixus *Platonis Dialogo Cratylō* five *περι ὀνομα- των ὁρθότητος* et *Varronis L. IV. de Lingua lat.* Regulas tradere etymologicas instituit, quas exemplis passim illustrat. Ita *Praefationem* emensus. Vocabula, quorum *Origines* exponit, aggreditur, ducto a Verbo *Algibe* initio, de quo in hunc modum: *Algibe. La primera syllaba es annadida, ni es de substancia al vocablo. Es el commun articulo Arauigo J' al, que suelen ellos anteponer a los mas nombres. Lo de mas es el proprio Thema o (como los Hebreos dicen) Rayz Hebraea* אבא Gibe, Guba, Gob, *De todas maneras podemos dezir, por la fecundidad de aquella Lengua, quando no tiene vocales, como en su principio no tuuo. S. Geronymo dize Guba, aunque todas las impresiones, que he visto, y aun la vlti-*

ma de Manutio de Roma, estan erradas, que ponen Cuba por Guba, pues Gibe, Goba, o Guba (que el Arauigo mudando la g y b en ch y f dize چو Chef) es en la lengua Hebraea Concauidad, Hueco, Fosso, y mas propriamente Cisterna, como dize S. Geronymo en la vida de Paulo Eremita. Aora es de ver, la fecundidad de la Lengua Hebraea, que de aquellas tres Letras אבא (y aun dos podemos dezir; que en muchos lugares de la Escritura hallo solo el אבא Gab o Gob sin la ultima א) oso dezir, que salen el latino Cauitas (u por b) Concauum, Cauea, Gibbus, Gibbosus, y nuestro Cueva, Cuevano, Giba, Gauia, de Cauea, que deteniam los animales cerrados para los juegos y fiestas; esso es Cauea. Ad hunc modum exponuntur Derivationes, quarum Elenchum adscribere non piget.

do temian

Alquitara.	Almanach.	Artefa.	Annino.
Algarauia.	Alfenique.	Adreçar. *	Arrope.
Algemia. *	Alberca.	Aceuedar. *	Alma.
Almagesto.	Afquerofo.	Alua.	Albudeca.
Ahogar.	Alfahar.	Açucena.	Brafa.
Algarraua. *	Adarme.	Anno.	Barrio.
Algodon.	Alcuça.	Albricias.	Bando.
Alcreuite.	Almirante.	Açote.	Banquete.
Albanni.	Afir.	Alnado.	Bifagra.
Alguazil.	Antruejo.	Adelantado.	Barato.
Annafil.	Alcarria.	Ama.	Batalla.
Anfias.	Alquimia.	Aluarcoque.	Blanco.
Arcaz. *	Almojuauana.	Aguijar. *	Çaragueles. *
Alhazena.	Atenor. *	Ahijar.	Canna.
Açuda.	Almohada.	Adufle. *	Cancel.
Afan.	Albornoz.	Açacan.	Cominos.
Alcauala.	Alcohol.	Alferez.	Cuerno.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 11744

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

275

C O D I C E S

276

Carreta.	Fuftan.	Nariz.	Suenno.
Cascajo.	Forma.	Niebla.	Segur.
Cueruo.	Feria.	Nauas.	Sanna.
Camello.	Golfo.	Omenage.	Sotano.
Carmefi.	Galizia.	Oxala.	Toldo.
Calatayud.	Holgazan.	Parque.	Tahona.
Calauera.	Harda.	Partir.	Tou. *
Chifmas.	Hofco.	Page.	Turmache. *
Dianno. *	Italia. *	Parra.	Toro.
Derecho.	Lança.	Palermo. *	Toledo.
Esquilmo.	Lanprea.	Pulilla.	Trama.
Embaxador.	Madexa.	Ponçona.	Tierno.
Enfalçar.	Mazmorra.	Pauilo.	Treguas.
Edad.	Machina. *	Percha.	Tilde.
Efcabeche.	Mostacho.	Perexil.	Taharra. *
Efcudo.	Malfin.	Recamo.	Vano. *
Endechas.	Marfil.	Ribaldo. *	Voluntad. *
Emera. *	Maranna.	Ruin.	Vaca.
Filaterias.	Mecha.	Reues.	Zaque.
Fabula.	Mucho.	Razon.	

Quae *Asterisco* notata sunt Vocabula, in *Covarruviae Thesauro* deesse puto. Verum et multa, quae cum eo communia habet, aliter derivat Noster, in quo an non Pseudetymis subin indulgeat, id, quod de *Platone* non est veritus dicere *Aeg. Menagius*, penes *Hispanos* literatos, si forte *Libellus* in lucem eluctetur, iudicium esto. De *Valverdio* nostro adi etiam *Colomesii Hispaniam Orient.* edit. *Hamburg.* 1730. p. 240. 4. ego vero, quo doctus hic Vir in nostram Gentem animo fuerit, e Praefatione ejus *Gnomologiae ex Sanctis Patribus* editae *Venet.* 1590. 4. adscribam. Sed quid dixi tuos Germanos (ita ad Albertum Card. Austr.) cum meos dicere iure potuissim? Meos enim existimo, propterea quod eos

omnes summo semper amore sum profecutus, posteaquam in *Bohemiam* me contuli, ubi quadriennium ferme commoratus, benigne, humaniter, liberaliterque a sanctissimis illis *Episcopis*, et principibus atque proceribus, cunctisque nobilibus fui semper acceptus, et in primis ab ipso etiam *Imperatore* &c. Atque hic in *Rudolphi II.* laudes abit.

C. VII. 9. 4.

Codex chartaceus lat. boh. 55² Sec. XV. Folior. 297. 4. caractere atro, crasso perscriptus, minioque notatus est *Commentarius* in *Librum Sapientiae*. Praemissa ad Deum *Oratione*, quae incipit: *Presta domine legentibus profectum, querentibus legem tuam remi-*